№ 231 ԿԻՐԱԿԻ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 19

1908
ԵՐԵՍՈՒՆՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԿԻՐԱԿԻ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 19 № 231

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրութեան մէջ.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Базарная ул. д. Тамамшева № 16.
կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Տելեֆոն № 253.

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզվով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
Տելեֆոն № 253.

ԽՕԼԵՐԱՅՈՎ

և այլ տարափոխիկ հիւանդութիւններով անկարելի է վարակվել՝ եթէ գործ է ածվում մաքուր ջուր: Առաջարկում ենք հէնց այժմ ձեռք բերել ջուր մաքրելու համար ջրազտիչ ապարատ

„Հիդրիօլ“ անունով:

Նրա գործադրելու ձևը շատ հասարակ է: Զտիչ մասը հեշտութեամբ ամրացվում է ամեն մի ծորակի (кранъ) վրա, օրինակ՝ ջրմուղը, հեշտեւոր և ուրիշ առարկաների: Ամենակեղտոտ ջուրը համարեա թէ վայրկեանապէս փոխարկվում է պարզ-բիւրեղեայ ջրի և մաքրվում է բակտերիաներից: Կարճ ժամանակի ընթացքում «ՀԻԴՐԻՕԼ» ապարատը տարածվել է տասնեակ հազարներով, որը ապացոյց է նրա գործնականութեան: Ամեն մի ապարատի հետ ուղարկվում են անհրաժեշտ մասերի պաշար և ձեռնարկ: Զտիչ «ՀԻԴՐԻՕԼԻ» գինը միայն—2 ր. 50 կ.: Ճանապարհածախքը ապպրողի հաշւին.—Եւրոպակ. Ռուսաստան—50 կ., Ասիական—75 կ.:

Պատուէրները հասցէագրել՝ Единственному представителю для всей Россіи Торговому Дому Александръ Гольдеръ и К-о. МОСКВА, Садовая-Спасская, д. Петрова.

(Հ. ու. կ.) ա. 15—5

ՄԱՀՈՒԴԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Հեռախօս № 667 Ս. Ս. ԳՈՒԼԵԱՆՑԻ Հիմ. գոյութ. ունի 1870 Թ.

Վասնայա փող., տուն Շաղինօվի

Ստացված են մեծ քանակութեամբ Ռուսաստանի և արտասահմանի ամենալաւ գործարաններից ՄԱՀՈՒԴՆԵՑ ԳՈՐԾՈՒԱԾՔՆԵՐ տղամարդկանց հագուստի համար, ֆորմեննի կտորներ բոլոր հաստատութիւնների համար, դիագօնալ, կաստոր, մահուդ, դրափ, և այլն: Նոյնպէս տաք վերմակներ բոլոր տեսակներից և ուրիշ շատ ապրանքներ:

Գները մատչելի են, առանց սակարկութեան:

(Հ. կ. և.) (առ.) 10—8

Երեցուհի Աննա Գրիգոր-բէգեան և Զաքարիա քահանայ Զարգեղեանները վշտահար հոգով յայտնում են իրանց ազգականներին, բարեկամներին և պաշտօնակիցներին՝ առաջինը պաշտելի իր մօր և երկրորդը՝ մայրագորով Թանգագին իր զոքանչի՝

ԶԱՐՎԱՐԴ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ ԲԷԳ-ՄԱՐՄԱՐՉԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեց ամսիս 16-ին, երկարատև ծանր հիւանդութիւնից յետոյ: Ամբիծքն ամեն օր երեկոյեան 6 ժամին, իսկ յուղարկաւորութիւնը ամսիս 21-ին, առաջիկայ երեքշաբթի, առաւօտեան 10 ժամին, առաջին քաղաքամասի Օլգինսկայա փողոցի № 15 տնից դէպի Աւետեաց-Զգրաշէնի եկեղեցին և այնտեղից Խոջիվանքի գերեզմանատուն:

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՉԻ ԴԻՒԱՆԱՏՈՒՆԸ

Անցեալ տարիների նման ներկայ տարին ձեռք է զարնում հրատարակելու անդրկովկասեան երկաթուղիների

ՀԱՍՑԷ-ՕՐԱՑՈՅՑԸ 1909 թւի համար:

Այդ օրացոյցի մէջ իրանց յայտարարութիւնները տպել ցանկացողները թող բարեհաճեն դիմել պայմաններն իմանալու համար՝ բերանացի կամ գրաւոր՝ Դիւանատուն, որը գտնվում է անդրկովկասեան երկաթուղիների Վարչութեան կից, ամեն օր, առաւօտեան 10—2 ժամը, բացի տօն և կիրակի օրերից:

Յայտարարութիւններ ընդունելու վերջնական պայմանաժամն է ներկայ տարվայ դեկտեմբերի 1-ը:

(կ.) առ. 3—1

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

30 առաջնակարգ շոգենաւեր

ԱՐԱԳ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ մինչև արտասահմանեան և Բալտիկ ծովի նաւահանգիստները, նոյնպէս և Հեռաւոր-Արևելք:

» » Բաթումից և Փօթից մինչև Սև և Ազովեան ծովերի նաւահանգիստները, և վերադարձ ամեն շաբաթ՝ երկու բէյսից ոչ պակաս:

Ընկերութիւնը մասնակցում է բոլոր երկաթուղիների ուղղակի հաղորդակցութեանը, ունի գրասենեակներ Սև և Ազովեան ծովերի բոլոր նաւահանգիստներում, նոյնպէս և՝ Ռուսաստանի և Անդրկովկասի խոշոր քաղաքներում:

Ապրանքների ընդունելութիւն եւ ապահովագրութիւն ամենաձեռնտու պայմաններով

Թիֆլիսի գրասենեակը ժամանակաւորապէս գտնվում է Լերմոնտովսկայա փողոցի վրա № 9 (Գանովսկայա փող. անկիւն), Խօսրոյեվի տանը, իսկ առաջիկայ նոյեմբերի 1-ին կը փոխադրվի Դվորցօվայա փողոցը, Վրաց Ազնուականների Բանկի տուն: Տելեֆոն № 521.

Գրասենեակի կառավարիչ՝ Ս. Խ. ՍՈՒԼԽԱՆՕՎ

(19, 25, 28) առ. 3—1

„ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ“

Ատեանի Խորհուրդը յայտնում է ի գիտութիւն պ. պ. անդամների, որ ներկայ նոյեմբերի 19-ին, երեկոյեան ժամը 9-ին նշանակված է

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

Զբաղմունքի առարկաներն են.

1) Մայէրի այգում ժողովարանի համար ամարային շէնքի կառուցումը.
2) Ամենայն հայոց հանգուցեալ կաթողիկոս Մկրտիչ I-ի անունով թոշակաւորներ պահելու խնդիրը.
3) Ժողովարանի գանձարկղից պակասող 141 ր. 20 կ. գումարի մասին.
4) Մի քանի հիմնարկութիւններին վերադարձնելիք վճարների մասին, որոնք ըստացվել են ժողովարանի դահլիճը ներկայացումների համար նրանց տալու պատճառով.
5) Ժողովարանի անդամներից մէկի վարմունքի մասին.
6) Կանդիդատների քուէարկութիւնը:

(7, 19) (ա.) 2—2

ՀՐԱՒԷՐ

Լրացած լինելով Շամքոռեցոց եկեղեցու ծխական դպրոցի հոգաբարձու մեծապատիւ պ. Իսահակ Յարութիւնեանցի պաշտօնավարութեան ժամանակամիջոցը, կիրակի, ամսիս 19-ին, օրվայ 12 ժամին նոյն եկեղեցում լինելու է ծխականների առաջին ընդհանուր ժողով, ընտրելու մի հոգաբարձու և քննելու յիշեալ եկեղեցու նոր շինված կրպակների հաշիւները. ուստի սրանով խնդրում եմ նոյն եկեղեցու չափահաս ծխականներին ներկայ լինել ժողովին՝ ընտրութեանը մասնակցելու և քննելու հաշիւները

Գործակալ՝ Ղևոնդ քահ. Մամիկոնեանց

ՀԱՅՈՑ ԹԱՏՐՈՆ

ԱՐՏԻՍՏԻԿ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

Երկուշաբթի, նոյեմբերի 20-ին

Հայ Դերասանական Ընկերակց.

կը ներկայացնէ

առաջին անգամ ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷԻ նոր դրաման

ԱՒԵՐԱԿՆԵՐԻ ՎՐԱ

5 արարուածով

Մասնակցում են. Օր. Ադամեան, տ. տ. Արաքս, Գուլազեան-Նօնիկեան, Մելիքեան, Յասմիկ, պ. պ. Աւետեան, Զարիֆեան, Թաշճեան, Մամիկոնեան, Յարութիւնեան, Վանշէր և ուր.

Սկիզբը երեկոյեան ուղիղ ժամը 8-ին:

Ռեժիսեօր՝ Ս. Քափանակեան

Հայոց Դրամատիկ Ընկերութիւն

ԹՈՒՐՔԱՀԱՅԵՐԻ ՆՈՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԸ

Այժմ արդէն կազմված պէտք է լինի Թիւրքիայի հայերի ազգային կենտրոնական նոր վարչութիւնը, թէև դեռ լուր չունենք պատրիարքի ընտրութեան մասին:

Ոչ մի կասկած չը կայ, որ Ազգային Երեսփոխանական Ժողովը պատրիարք կընտրէ, կամ գուցէ արդէն և ընտրել է, Իզմիրլեան Մատթէոս արքեպիսկոպոսին:

Ի՞նչ պէտք է լինի նորընտիր պատրիարքի և ազգային վարչութեան ամենաառաջին և գլխաւոր զբաղումը:

Այդ հարցը արծարծում է Կ. Պոլսի «Բիւզանդիոն» թերթը և պատասխանում է. «Նորընտիր պատրիարքին եւ Ազգ. Վարչութեան գլխաւոր զբաղումը պիտի ըլլայ ապրելու յարմար պայմաններ ստեղծել 15 տարիէ ի վեր անընդհատ հալածուած, կողոպտուած եւ կոտորուած հայ ժողովրդին համար, որ ի Թիւրքիա»:

Եւ, ճշմարիտ, ամենաառաջին և միակ կատարելու գործը այժմ պէտք է լինի այնպիսի դրութիւն ստեղծել, որ հայը Թիւրքիայում կարողանայ ազատ ապրել, ազատ աշխատել, ազատ գործել, որ նա կարողանայ իր հողը մշակել, հերկել, զբաղվել արհեստներով, առևտրով, առանց երկիւղ ունենալու, որ իրան կարող են խանգարել, խոչընդոտ հանդիսանալ, աշխատանքի արդիւնքը ձեռքից խլել:

Այդ պայմանները դեռ մինչև այսօր չեն ստեղծված Հայաստանում հայ ժողովրդի համար, չը նայելով որ արդէն 4 ամիս է անցել սահմանադրութիւն և ազատութիւն հրատարակելու օրից: Եւ Կ. Պոլսի հայութիւնը, որ առաջնակարգ դեր ունի խաղալու այդ գործում, փոխանակ գիշեր ցերեկ մտածելու այդ ամենաէական խնդրի մասին, և Կ. Պոլսի հայ մամուլը, որ պէտք է ղեկավարէր հասարակական կարծիքը, մինչև այսօր զբաղված են միայն անվերջ և աննպատակ միտինգներով, ժողովներով, ճառերով:

Նոյն անհերելի, գրեթէ յանցաւոր վարմունքը ցոյց տուին և հայ յեղափոխական կուսակցութիւնները, որոնք փոխանակ գործ կատարելու, իրական օգնութիւն հասցնելու արիւնաքամ եղած ժողովրդին, աւելի կարևոր համարեցին միտինգներ, ժողովներ կազմակերպել, ճառեր խօսել, զանազան սօցիալիստական հարցեր արծարծել, հարցեր, որոնց լուծման համար տասնեակ և գուցէ հարիւրաւոր տարիներ պէտք է սպասել: Եւ այդ այն ժամանակ, երբ Հայաստանում տիրում է սով, թշուառութիւն, երբ կեղեքումները, հարստահարութիւնները շարունակվում են առաջվայ նման, երբ շարունակվում է նախկին վիճակը՝ բոլորովին անյարմար և անկարելի խաղաղ աշխատանքի համար:

Այն ժամանակ՝ երբ հայ գիւղացին մատնված է թշուառութեան, անօթութեան, երբ նա զուրկ է ուտեստից, հողագործութեան անհրաժեշտ գործիքներից, այնտեղ Կ. Պոլսում և գլխաւոր քաղաքներում աննպատակ, ձանձրալից ճառեր են արտասանվում, պլատֆորմներ են հրատարակվում, պահանջելով աւտօնոմիա, ապակենտրոնացում, հողերի գրաւում, ռամկավարական վարչութիւն և այլն: Եւ ոչ ոք չէ կամենում մտածել, թէ այդ սկզբունքները, որքան էլ գեղեցիկ ըսկզբունքներ են, բայց այժմ անմիջապէս իրագործվել չեն կարող, այլ ամենից առաջ պէտք է հայ գիւղացուն տալ ապրելու անհրաժեշտ միջոցներ, խաղաղ աշխատելու և զարգանալու հնարաւորութիւն:

Առաջ գործ, յետոյ ցանկութիւններ, անիրագործելի իղձեր:

Հ. Առաքելեան

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Սօֆիա, 17 նոյեմբերի

Ռուսաստանի, Ֆրանսիայի և Անգլիայի ներկայացուցիչների առանձնակի առաջադրութիւններին, որոնք պաշտպանութիւն գտան Իտալիայի և Գերմանիայի ներկայացուցիչների կողմից, բօլգարական կառավարութիւնը պատասխանեց, որ Բօլգարիան անկախ հրատարակելու օրից նա ցոյց է տուել խաղաղասիրութեան ամեն տեսակ ապացոյցներ և ոչ մի ագրեսիվ մտադրութիւն չէ ունեցել Թիւրքիայի դէմ, ընդհակառակն, կառավարութիւնը ղեկավարվում է Թիւրքիայի հետ ամենալաւագոյն բարեկամական յարաբերութիւններ պահպանելու անյողդողդ ցանկութեամբ:

Այդ ցանկութեան մէջ մնալով հաստատ, Բօլգարիան անգամ այն ժամանակ, երբ Թիւրքիան ընդարձակ և արագ մօբիլիզացիայի ձեռնարկեց, ոչ մի կարգադրութիւն չարեց, բացի նախազգուշական տարրական միջոցներից: Անկախ դրանից, Բօլգարիան վճռեց անմիջապէս, յունվարի 21-ը լրանալուց յետոյ, արձակել պահեստի զինուորներին, չը փոխարինելով նրանց ուրիշներով: Բօլգարիան այսուհետև էլ ոչ մի այնպիսի միջոցի չի ձեռնարկի, որը կարողանայ խախտել խաղաղութիւնը:

Ինչ վերաբերում է մեծ պետութիւնների յայտնած այն ցանկութեան, որպէսզի բօլգարական կառավարութիւնը որքան կարելի է շուտով անմիջական բանակցութիւններ սկսէ Թիւրքիայի հետ հերթական հարցերը կանօնաւորելու նպատակով և նրա համաձայնութիւնը՝ թագաւորութիւնը ճանաչելու նկատմամբ ստանալու համար, Բօլգարիան յայտնում է, որ նա, իր սեփական նախաձեռնութեամբ, փոխադարձ ցանկութիւններին ընդառաջ ելնելու նպատակով, պատգամաւորներ ուղարկեց Կ. Պոլիս, որպէսզի իմանան այն պայմանները, որոնց հիման վրա կարելի է բանակցութիւններ սկսել: Պատգամաւորները վերադարձան կատարելով իրանց միսիան: Այդ միանգամայն համապատասխան է մեծ պետութիւնների ցանկութիւններին:

Բօլգարիան, ուշադրութեան առնելով մեծ պետութիւնների հաղորդագրութիւնը, կանէ իրանից կախված բոլորը, որպէսզի անմիջական համաձայնութեան գայ այն պայմանով, ի հարկէ, որ անհրաժեշտ նախազգուշութեան հանդէպէ օսմանեան կառավարութեան կողմից: Մեծ պետութիւնների առաջադրութիւնների պատճառով բօլգարական կառավարութիւնը պահեստի զինուորներին արձակելու ժամանակը նշանակել է նոյեմբերի 18-ը, 21-ի փոխարէն: («Հ. Գ.»)

—

Լօնդօն, 17 նոյեմբերի

«Times»-ը ասում է. «Խաղաղութեան համար այժմեան երկիւղը պարունակվում է այն զգացմունքի մէջ, որ օր-աւուր աճում է Ռուսաստանում յօգուտ Սերբիայի և Չերնօգորիայի: Եւրոպայում ստեղծված իրերի դրութեան շուտափոյթ և արագ լուծման գլխաւոր յոյսը կայանում է ռուսաց հասարակական կարծիքի ղեկավարների խելացիութեան մէջ, նաև կախված է Եւրոպային և Ռուսաստանին մեծ ծառայութիւն մատուցանելու կարողութիւնից, հանգստացնելով այդպիսով ռուսաց հասարակութեան գրգռված միտքը: Նրանից յետոյ երբ արտաքին գործերի մինիստրը վճռեց ներկայումս չը յարուցել Դարդանէլի հարցը, մենք յոյս ունենք, որ նա միևնոյն եռանդով և աջողութեամբ կը գործէ նոյն ուղղութեամբ հարաւային սլաւօնների պահանջների վերաբերութեամբ: («Հ. Գ.»)

—

Վերանի ջարդի մասին անգլիական «Daily News»-ում հետևեալն ենք կարդում, որ Րէյտերի գործակալութիւնը հաղորդել է Կ. Պոլսից.

Պատրիարքական տեղապահն ստացել է մի հեռագիր՝ ծանուցանելով թէ քիւրդերը Վերանշահարում ջարդել են քրիստոնեաների մի թիւ: Այդ հաղորդագրութեան վրա պատրիարքը դիմումն է անում մեծ վէզիր Քեամիլ-փաշային և «Միութեան և առաջադիմութեան» կօմիտէին՝ նրանց ուշադրութիւնը պահանջելով հեռագրի բովանդակութեան վրա: Նրանք խոստանում են խիստ միջոցներ ձեռք առնել վերջ տալու այդօրինակ բռնահարութիւններին և պատասխանատուութեան ենթարկել մեղաւորներին:

Օսմանեան մամուլի միութեան ժողովում որոշումն է կայացել ուղարկել իրանցից երկու հոգի Թիւրքաց Հայաստանի և արևելեան գաւառները այն տեղերի կացութիւնը քննելու և տեղեկագրելու:

Ստացված վերջին մասնաւոր նամակներից երևում է, որ լրագիրների հաղորդած տեղեկութիւնները Վերանշահարում տեղի ունեցած անկարգութիւնների մասին չափազանցված են:

Քաղաքը կողոպտվել է քիւրդերից և զօրքից և մի թիւ մարդիկ սպանվել են. բայց հայկական ջարդ չէ եղել,

որովհետև հայերը առաջուց փախել էին Սևերէկ*)։

—

Թիւրքական պարլամենտի ընտրութիւնների առիթով Պետերբուրգի Թիւրքական շրջաններից տեղեկացանք, որ այդ ընտրութիւնները անցնում են միանգամայն կանոնաւոր։ Տեղերի մեծ մասը, ինչպէս այժմ պարզվել է արդէն, կը ստանան Թիւրքերը, ապա՝ յոյները։ Խօսում են, որ պարլամենտի բացումը անսպասման տեղի կունենայ նոյեմբերի 1-ին։ Նրա բացմանը սուլթանը ներկայ չի լինի պարլամենտի շինութեան մէջ, իսկ բացման օրը պատգամաւորներին կընդունի Ելդըզ-Քեօշկում։ Բրուսայի և աւելի հեռաւոր շրջանների պատգամաւորները կը գան նոյեմբերի 15-ից ոչ ուշ։ Լուր է պտտում, որ բոլոր մինիստրները ևս ներկայումս քուէարկվում են պատգամաւոր ընտրվելու համար։ Մեծ վեզիրի պաշտօնը մտադրութիւն կայ վերացնել և փոխարինել նրան մինիստրների խորհրդի նախագահի պաշտօնով։ («Рѣчь»)

—

Կ. Պօլիս, 16 հոկտեմբերի

Պետ. Հեռ. Գործակալութեան թղթակիցը խօսակցեց Նովակովիչի հետ, որը նրան լիազօրութիւն տուեց հաղորդել, որ ինքը իբրև արտակարգ դեսպան, որ այստեղ եկել է սերբիական կուլտուրական և տնտեսական շահերը պաշտպանելու համար, բաւական գոհ է այն համակրանքից, որ հանդիպեց Թիւրքական կառավարական շրջաններում. վերջիններս հասկանում են Սերբիայի ծանր կացութիւնը, որ զրկված է ծով մտնելու հնարաւորութիւնից և ամբողջովին գտնվում է աւստրիական ձեռքերում, համակրում են այն մտքին, որ թոյլատրվի Սերբիայի մուտքը բանալ դէպի Աւստրիական ծովը. Դանուբ-Ադրիական երկաթուղին այն աստիճան անհրաժեշտ են համարում, ինչ աստիճան անօգուտ է Սանջակի երկաթուղու աւստրիական նախագիծը։ Նովակովիչը յայտնեց, որ Թիւրքիայի հետ բանակցութիւնները շարունակվում են. լիակատար յոյս կայ, որ բոլոր հարցերի վերաբերութեամբ համաձայնութիւն կայանայ։ («Հ. Գ.»)

—

Բերլին, 16 հոկտեմբերի

«Norddeutsche. Alg. Zeit.»-ը մի ընդարձակ յօդուած է տպել պետական պարտքի բարենորոգման մասին։ «Köln. Zeit.»-ը, քննելով Վիլհելմ Թագաւորի խօսակցութիւնը, ասում է. «Երբ Թագաւորը, այն սխալ և չարանենգ դատողութիւններից ձանձրացած, որոնց ենթարկվեց գերմանական քաղաքականութիւնը, բացէբաց յայտնում է իր խղճի վրա կուտակվածը անգլիական իր բարեկամներից մէկին, նա պարսաւանքի և թշնամական վերաբերմունքի արժանի չէ, այլ կարող է սպասել, որ յամենայն դէպս գերմանական ժողովուրդը, ինչպէս մի մարդ, կը կանգնէ իր կողմը։ («Հ. Գ.»)

—

Բուդապեշտ, 17 հոկտեմբերի

Աւստրիական պատգամաւորութիւնը ընդունեց երկօրեայ քննութիւնից յետոյ զինւորական մինիստրութեան սովորական նախահաշիւը։ («Հ. Գ.»)

—

Վիեննա, 16 հոկտեմբերի

«Cor. Vilhelm.» հաղորդում է, որ գերմանական Թագաւորին Էկարտսաու կուղեկցեն գեներալ-ադիւտանտ Գիւլզէն-Գէզելեր և ֆլիգել-ադիւտանտ գընդապետ բարոն Մարշալ։ («Հ. Գ.»)

—

Բերլին, 17 հոկտեմբերի

Էկարտսաուից ստացված արժանահաւատ տեղեկութիւնների համաձայն, Թագաւորը հոկտ. 27-ին ծպտեալ կերպով մի քանի ժամով կը գնայ Շէնբրուն Ֆրանց-Յովսէփ կայսրին այցելելու համար և նոյն երեկոյեան հետ կը մեկնէ։ («Հ. Գ.»)

—

Պարիզ, 17 հոկտեմբերի

Պատգամաւորների պալատը, շարունակելով եկամտային հարկի օրինագծի քննութիւնը, ընդունեց երկրագործական եկամուտներից հարկ վերցնելու յօդուածները, որոշելով պակասեցրած տուրքեր մանր սպառողների համար։ («Հ. Գ.»)

—

Բերլին, 17 հոկտեմբերի

Հոկտեմբերի 22-ին Վիլհելմ Թագաւորը, համաձայն արքեդուքս Ֆրանց-Ֆերդինանդի հրաւէրի, հիւր կը գնայ գահաժառանգին, Էկարտսաուում, որսորդութեան ժամանակ, և հաւանօրէն կարճ ժամանակով կայցելէ աւստրիական կայսրին։ Սակայն այցելութեան ժամանակը դեռ ճիշտ կերպով չէ որոշված։ («Հ. Գ.»)

—

Լոնդոն, 17 հոկտեմբերի

Այն յուզմունքը, որ երևան եկաւ տեղումս Վիլհելմ Թագաւորի խօսակցութեան հրատարակութեան ազդեցութիւնից, չէ թուլանում։ Լրագիրները դեռ այսօր մանրամասն քննադատում են այդ խօսակցութիւնը Գերմանիայի ընդհանուր առմամբ թշնամական տոնով։

(«Հ. Գ.»)

—

Լոնդոն, 17 հոկտեմբերի

Համայնքների պալատում, իրան ուղղած հարցապնդման պատասխանելով, Գրէյը ասաց.

«Ես չեմ կարծում, որ ռուս գործակալները ակտիվ կերպով մասնակցեն Պարսկաստանի ներքին կռւին, թէև երբեմն Ռուսաստանի և Մեծ-Բրիտանիայի ներկայացուցիչները խորհուրդներ են տուել շահին։ Այս ամառ Թեհրանի կռւին մասնակցած ռուս օֆիցերները իսկական ծառայութեան մէջ էին գտնվում շահի մօտ և բնաւ չէին գործում իբրև ռուսաց կառավարութեան գործակալներ։ Հանգամանքները երբեմն ստիպում էին Թաւրիզի բրիտանական և ռուսական հիւպատոսներին և փոխ-հիւպատոսներին՝ յարաբերութիւն սկսել կամ այս կամ այն քաղաքական կուսակցութեան հետ։ Երկու կառավարութիւնների քաղաքականութիւնը ուղղված էր սոսկ ըստ կարելոյն սահմանափակելու այդօրինակ միջամտութիւնների անհրաժեշտութիւնը»։ («Հ. Գ.»)

—

Պետերբուրգ, 17 հոկտեմբերի

Երէկ երեկոյեան Նոր-Պետերհոֆ մեկնեց արտաքին գործերի մինիստր Իզվոլսկին։

Երէկ, հասարակական գործիչների կլուբում, ի պատիւ մայրաքաղաքում գտնվող սլաւոնականութեան ներկայացուցիչների — պրոֆեսոր Բէլիչի, Պալովիչի, Շաիկովիչի, Կօշուտիչի և Ցիմովիչի, տեղի ունեցաւ նախաճաշ։ Ներկայ էին Դումայի անդամները, գլուխ ունենալով Խոմեակովին, Պետական Խորհրդի անդամները, հասարակութեան ներկայացուցիչները և առհասարակ սլաւոնականութեան միացման համակրողները։ Առաջին կենացը առաջարկեց հասարակական գործիչների կլուբի նախագահ Կրասովսկին, յետոյ ճառ արտասանեցին Խոմեակովը և ուրիշները։ («Հ. Գ.»)

—

Պետերբուրգ, 17 հոկտեմբերի

Վախճանվեց յայտնի դրամատուրգ, պատուաւոր ակադեմիկոս, Ալէքսէյ Անտիպովիչ Պոտէխինը։ («Հ. Գ.»)

—

Տոմսկ, 17 հոկտեմբերի

Տեխնոլոգիական ինստիտուտի ուսանողական ժողովում միաձայն վճռվեց պարապմունքների դիմել։

(«Հ. Գ.»)

—

Պետերբուրգ, 17 հոկտեմբերի

Առաւօտեան սերբիական գահաժառանգ Գէօրգին այցելեց պալատական ախոռները։ Ժամը 1 և 30 րոպէին գահաժառանգը արտակարգ գնացքով մեկնեց Պետերհոֆ։

(«Հ. Գ.»)

—

Պետերբուրգ, 17 հոկտեմբերի

Ցերեկվայ ժամը 2 և 30 րոպէին, Պետերհոֆում, Թագաւոր Կայսրը ընդունեց սերբիական գահաժառանգ Գէօրգուն։ Տեսակցութիւնից յետոյ Նորին Մեծութեան առանձնասենեակը հրաւիրվեցին Շումատիյակի զօրաբանակի հրամանատար գնդապետ Մարինովիչ-Մայերը և հեծելազօրի հրամանատար Տօդորովիչը, որոնք բաղդ ունեցան ներկայանալ Թագաւորին։ Ապա գահաժառանգը իր շքախմբի ուղեկցութեամբ մեկնեց Պետերբուրգ, և հասաւ ժամը 4 և 45 րոպէին։ («Հ. Գ.»)

—

Օդեսսա, 17 հոկտեմբերի

Առևտրական նաւակառոշմների պաշտպանութեան Ֆրանկֆուրտի դաշնակցութեան ներկայացուցիչը 380,000 րուբլու պահանջ ներկայացրեց դեղատան ապրանքներ կեղծող խմբի կազմակերպողների դէմ։ («Հ. Գ.»)

—

Լուգանսկ, 17 հոկտեմբերի

Ձերբակալվեցին երեք դրամանենգներ։ Գրաւվեցին պատրաստի կեղծ րուբլանոցներ և 2 ռումբ։ («Հ. Գ.»)

—

Թեհրան, 17 հոկտեմբերի

Թաւրիզի ճանապարհով մայրաքաղաքս եկաւ Բախտիարի զօրախումբը, որ բաղկացած է 500 ձիաւորներից։ Եկել են շատ հոգևորականներ և Թաւրիզի Դաւաչի Թաղից շատ փախստականներ։ Մայրաքաղաքի բազարներում եռանդուն կերպով քննվում է այն լուրը, որ իբր Թաւրիզի անջատման Ատրպատականը յայտարարել է անկախ Թիւրքիայի հովանաւորութեան տակ։

Պրինց Սալար-ուդ-Դովլէն մեկնեց Ռուսաստան։ («Հ. Գ.»)

—

«Каспій» լրագիրը ստացել է հետևեալ հեռագիրները.

Լոնդոն.—Լրագիրներում տպագրված են սենսացիոն մերկացումներ, որոնք իբր թէ բղխում են Վիլհելմ կայսրից։ Կայսրը յայտնում է, որ Ռուսաստանը և Ֆրանսիան հրաւէր են կարդացել նրան միանալ իրանց հետ անգլօ-բուրական պատերազմը դադարեցնելու նըպատակով և դրանով ստորացնել Անգլիային։ «Բայց ես, Վիլհելմ կայսրս, մերժեցի այդ առաջարկը»։

Եթէ այդ մերկացումը չը հերքվի, այն ժամանակ Իզվոլսկու միսսիան Լոնդոնում պէտք է համարել տանուլ տրված։

Պարիզ.—Այստեղ բնակվող պարսկական էմիգրանտները միտինգ կազմելով արտայայտեցին իրանց բողոքը Ռուսաստանի ներքին գործերին։

Ջարդը գաւառներու մէջ.—Շաբաթ օր զրոյց կը շրջէր Պոլսոյ մէջ, թէ Խարբերդի մէջ վերջերս տեղին Թիւրքերուն և քիւրդերուն կողմէ ջարդ մը տեղի ունեցած է հայերուն դէմ։ Չենք գիտեր թէ որքան ստոյգ է և առանց պաշտօնական հեռագիրներու չենք կրնար կարծիք մը յայտնել։ Ամէն պարագայի մէջ կացութիւնը շատ տխուր է։

«Թանին» կըսէ թէ առջի օրը զրոյց մը ելած է՝ Վանայ մէջ ջարդ տեղի ունեցած ըլլալու մասին, սակայն ներքին գործոց պաշտօնարանին մէջ այդ լուրը ստոյգ չի նկատուիր։ Նոյն մինիստրութիւնը պաշտօնապէս տեղեկութիւն ուզեց Վանէն։

«Թանին» ներքին գործոց մինիստրութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ Դիարբէքիրի կողմերը տեղի ունեցած ջարդերուն և վայրագութիւններուն վրայ, ըսելով որ այդ մասին հայերէն լրագիրներու հրատարակութիւնները կարդացողին մազերը կը ցցուին և աչքերը արտասուքով կը լեցուին։ («Արևելք»)

—

Դեսպանախորհուրդը.— Միջազգային դեսպանախորհուրդին նկատմամբ «Իկդամ» հետևեալը կը գրէ. «Միջազգային դեսպանախորհուրդին գումարուելիք վայրը դեռ որոշված չէ. այդ մասին Բ. Դրան պաշտօնական զեկոյց մը չէ եղած։ Հետևաբար Լոնդոնի օսմ. դեսպանատունէն արտաքին գործոց մինիստրութեան ուղղուած հեռագիրը պաշտօնական չէ, այլ միայն հեռագրական գործակալութեանց լուրերը կը հաղորդէ։ Գերմանիա փափաքող է որ դեսպանախորհուրդին ծրագիրը օսմ. պետութեան շահերուն համաձայն պատրաստուի և խորհրդակցութիւնները քիչ ատենի մէջ աւարտին։ Կը հաւատուի թէ Իտալիա ալ պիտի ընդունի պատրաստված ծրագիրը։

«Սաբահ» կը հաստատէ այն լուրը, թէ միջազգային դեսպանախորհուրդին համար օսմ. պատուիրակները պիտի ըլլան Րումէլիի երեք նահանգաց քննիչ Հիւսէյին Հիլմի փաշա, ներքին գործոց մինիստր Հակկը բէյ և առևտրական ու հանրօգուտ շինութեանց մինիստր Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան։ («Արևելք»)

—

Գանձակ, 17 հոկտեմբերի

Ամսիս 16-ին, զինւորական դատարանի միջոցով, արդարացաւ, 14 ամիս բանտարկութիւն կրելուց յետոյ, տեղիս փոխանորդ Կորիւն վարդապետը։ Նրան պաշտպանում էր Կլանկը։ Արդարանալուց յետոյ յոյս կար, որ կարձակվի բանտից, բայց, գեն. նահանգապետի կարգադրութեամբ, նորից բանտ տարվեց. ինչու, անյայտ մնաց։

Սարգօ

ՊՕԼՍԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

(Սեփ. թղթ.)

—

Կ. Պոլիս, 8 հոկտեմբեր

Բուլղարական հարցը ալ միտքերը չի զբաղեր. պատերազմի երկիւղը, սահմանագլխին վրայ օրէ օր այնքան սպառնալից, փարատուած է։ Ներքին ու արտասահմանէ եկած լուրերը, առանց բացառութեան, խաղաղասիրական բնութիւն ունին։

Բայց նոյնը չենք կրնար ըսել ներքին գաւառներէ եկած լուրերու մասին. Թերթերը ամէն օր կսկծալի էջերով լիքն են. Մուշ, Վան, Խնուս, Տիգրանակերտ, Սեբաստիա արիւնի հոտեր կը բերեն։ Միևնոյն ատեն, սով ալ իր սպանող ճանկերը ցոյց կուտայ ամէն կողմ։ Ի՞նչ պիտի ըլլայ, երբ ձմեռը, արդէն մօտալուտ, կուգայ տարածելու ցուրտին ու սառնիէն շունչին հետ։

Ամէն օր պատրիարքարանը նպաստներ կընդունի թէև այլևայլ կողմերէ, բայց ստացուած գումարները հազիւ թէ կարենան բաւել գաղթականներու առօրեայ պէտքերուն։ Յուսահատութիւնը, ուզես թէ ոչ, կոկորդէդ կը բռնէ քեզ, երբ աչքի առջև կունենաս մարդկային այդ սառեծուածները, մաշուած, քրքրուն հագուած, անորոշ նայուածքներով։ Հապա սա փոքրիկ երախանե՞րը, որոնք թէև անդէտ զիրենք շըրջապատող թշուառութեանը, բայց կը կրեն իրենց մարմիններու վրայ խեղճութեան բոլոր հետքերը, ողորմելի կերպով պատըռպըռուած։ Շատերը, թաղերու մէջ բաժնուած, մուրացկան կը շրջին դուռնէ դուռ, ցուցադրելով գթութեան առջև մարդկային հէգ սառեծուածներու կսկծալի պատկերները։

Մայրաքաղաքի հայութիւնը դիւցազնական ջանքեր գործ կը դնէ, թատրոն, նուագահանդէս, ժողովրդային հանգանակութիւններ, բայց, ինչ ալ ըլլայ, այդ բոլոր ճիգերը ազգային բոլոր խաւերուն մէջ, բոլոր աշխատութիւնները հազիւ թէ բաւեն օրական թեթև մնունդ մը հայթայթելու։

Փոքրիկ տղաք, թաղերու մէջ ընկերակցութիւն կազմած, իրենց կարգին կը հաւաքեն լաթեղէններ՝ օգնութիւն հասցնելու իրենց կարեկից գաղթական փոքրիկներու։ Ամէն տունէ կը տրուին մէյմէկ ինչ. ով կրնայ ձեռնունայն ետ դարձնել այդ փոքրիկ ընկերասէրները, որոնք կերևին դուռներուն առջև և, պաշտօնական թուղթի մը հետ՝ որ արտօնած է իրենց պաշտօնական գոյութիւնը, կը մուրան մուրացիկներու համար, կաղաչեն իրենց տարեկիցներուն համար, անոնց ցաւերը կը կրեն այժմէն։

Ու մինչ այս տողերը կը գրեմ, ցրուիչը հասցեիս կը բերէ նամակ մը. Մուշէն է. դողդողալով կը բանամ. «Ի՞նչ կայ արդեօք» —ըսելու չմնացած, կը կարդամ հևալով.

«Սիրելի բարեկամս,

«Հաց ու դպրոց», ահա օրուան մեծագոյն կարօտութիւնը Տարօնոյ համար։ Հաց չկայ՝ ապրելու համար, դպրոց չկայ՝ դաստիարակուելու համար. մարմինով աղքատ, մտքով աղքատ ու տառապալից։ Ես հիւանդ ըլլալով չկրցի գրել այս անգամ ալ։ Եթէ ներէիր, պիտի խնդրէի, որ տարօնցիներու այդ մեծագոյն կարօտութեանը մասին հաճէիք գրել ու կոչում ընել բարեսէրներու»...

Սարսուռ մը կանցնի բոլոր մարմինովս. անօթի Տարօնը կը կանգնի առջևս, կմախացած այդ ուրուականը, և սրտակից բարեկամ մը որ կը գրէ թէ հիւանդ է, գրելու անկարող. ու կը խոստանայ իր հիւանդի անկողնին մէջ, որ եթէ գարունը գայ, որ եթէ ծաղիկներու մէջ ինքը նոր կենդանով մը վերստեղծուի, այն ատենը պիտի գրէ, կամ թէ իր իսկական տողերովը. «կուզեմ աշխատիլ, որ ղրկեմ ձեզ՝ ծաղիկներու փունջ մը Բիւրակնեանց սարերէն, հնամի օրհնենք մը ս. Սահակի խնկուկ մատուռէն, ու յիշատակաց ծրարիկ մը Տրինկատարի ձիւնապատ կատարէն»...։

Կը խոստանայ բարեկամս հիւանդի բոլոր ազնուութիւնովը, ու նամակը կը վերջացնէ. «Յարատև տկարութիւն մը օրիկ-օրիկ կը քայքայէ առողջութիւնս»։

Կը ծրարեմ նամակը տխուր զգածուածքի մէջ. կը ցնցուիմ այդ հիւանդ պատկերին առջև ցաւագին մտածութիւններով, թէ գուցէ բարեկամս ինքն ալ, իր անկողնին մէջ, կը տառապի սովէն. բան մը չըսեր այդ մասին, բայց և այնպէս իր տողերուն մէջ յայտնապէս կերևի։

Հակառակ դիմադրող բնութեան մը, որ միշտ լաւատեսութեան տրամադրած է «Մշակի» թղթակիցը, այսօր ընկճուած կը զգայ ինքզինքը եկած արցունքոտ նամակներէն, կսկծալի տողերէն, որոնցմով կարիւնոտին օրաթերթերու էջերը։

Շահէն

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐՔԻԱՅԻՑ

—

Կ. Պօլիս, 8 հոկտեմբերի

Սկզբնական խանդավառութիւններն անցել են արդէն, ժողովուրդն սկսել է լուրջ կերպով ուսումնասիրել իրերի անցուդարձերը, որը և՝ վերջակէտը կը լինի այն բոլորի համար, որոնք ապաւինում են ոչ թէ լոկ գիտակցութեան, այլ րոպէական ազդեցութեան, խելակորոյս զգացումների զեղման։

—

Վեհաժողովի ծրագիրն արդէն մշակված է, որի հինգերորդ պարագրաֆը վերաբերում է հայկական հարցին՝ 61-րդ չարաբաստիկ յօդուածին։ Իբր թէ 32 տարիների ընթացքում այդ յօդուածի տրամադրութիւնները լիովի կերպով կատարվել են, այժմ էլ եւրոպական դիպլոմատիան կամենում է նրան ցանկից դուրս շպրտել։ Քանի որ հայերս նրանով ոչինչ չունէինք, այժմ առանց նրան էլ ոչինչ չենք կորցնի. բայց դու եկ տես, որ հայ ժողովուրդը, եթէ զուլումի և տառապանքների սոսկումներից յետոյ ապրելու, յարատևելու մի յոյս ունէր, մի յոյս, որը թեթևացնում էր նրա անլուր տառապանքները, այդ էլ՝ ապագան էր։ Հայ ժողովուրդը հաւատում էր, որ մի օր պիտի իրականանան իր իղձերն ու բաղձանքները՝ եթէ ոչ նոր բարենորոգումներով, գէթ 61-րդ յօդուածի և 95 թ. մայիս 11-ի ծրագրով, որ հետևանք էր 94-ի Սասունի կոտորածների։ Այժմ այդ բոլորը ջուրն են ընկնում օսմանեան սահմանադրութեան անունով, սահմանադրութիւն, որի հետևանքը հայ բնաշխարհից կոտորածների, թալանների, կողոպուտմների, բռնաբարութիւնների նորանոր լուրերով է պսակվում։ Սահմանադրութիւնը մանուկին գրաւող «կարմիր ձու» է. տայ Աստուած, որ մէջը նեխված չը լինի առաջին սահմանադրութեան պէս։

—

Կովկասցիներին շատ լաւ յայտնի է, որ հայ-թուրքական ընդհարումները Հ. Յ. Դաշնակցութեան համար Բաբելոնի աշտարակի դերը կատարվեցին, որից յետոյ լեզուները խառնակվեցին, բաժանութիւնն ընկաւ,—յայտնի մի հատուած միացաւ սոց.-յեղափոխականների հետ, մի հատուած միհրանականներն էին, որ չէզոքացան, մի շատ խոշոր հատուած էլ, բողոքող դաշնակցականներ անունով, մերժում էին սօցիալիզմը և բողոքում Դաշնակցութեան Դ. պատգամաւորական ժողովի որոշումների դէմ։ Այժմ՝ Կովկաս, Պարսկաստանի, Բուլգարիայի, Եգիպտոսի և Ամերիկայի այդ բողոքողները միանալով Թիւրքա-Հայաստանի բողոքողների, ինչպէս և արմենիստների, միութենականների և այլ մանրմունր հատուածների հետ՝ կազմել են ժողովրդական-ազգային մի կուսակցութիւն, որը իր մէջն է առել Դաշնակցութեան էն կարող, ընդունակ և անկեղծ գործիչներին։ Շուտով կը հրատարակվի նրա ծրագիրն ու կանօնագիրը և ձեռնամուխ կը լինի ակտիւ գործունէութեան։

—

Օր՝ օրի վրա 100-ներով գաղթականներ թափվում են Պօլիս. գալիս են շարան-շարան, իրար ետևից, ոմանք զանազան գաղթավայրերից հայրենիք գնալու պատճառաբանութեամբ, ոմանք էլ հայրենիքից, գործ-աշխատանք գտնելու համար։ Մտէք Կում-Կափուի եկեղեցին, որ յատկացված է գաղթականների բնակութեան. սեղանի վարագոյրը քաշված է, ընդարձակ եկեղեցու մէջ՝ թէ պատերի երկարութեամբ և թէ կենտրոնում խառնիխուռն թափթփած են՝ զանազան կեղտոտ փալաս-փուլասներ, բզկտված շորեր. մի անկիւնում մանուկներն են ճչում, մի ուրիշ տեղ նրանց մայրերը խօսւտում, մի տեղ քահ-քահ ծիծաղ, մի ուրիշ տեղ վիճաբանութիւն և աղմուկ, իսկ դուրսը կռիւ-ղալմաղալ. մի խօսքով՝ անսրևակայելի թշուառութիւնը իր բոլոր այլանդակութիւններով։ Գարշահոտութիւն շքեղաշէն եկեղեցու ներսը և անտանելի, տգեղ տեսարաններ եկեղեցու գաւթում—կռիւ, հայհոյանք, հրմշտուկ։ Ցաւալի է տեսնել, թէ ինչպէս ջլոտ բազուկներ, ամուր կազմուածքի տէր երիտասարդներ, մի կտոր հաց բաժանելու ժամանակ, իրար հրելով, թոյլերին մի կողմ շպրտելով, վազում են իրանց բաժինն ստանալու։ Ձրիակերութեան և ծուլութեան վարժուածները, խառնվելով բաղդի հալածանքներին ենթարկուածների հետ, նրանց էլ վարկաբեկ են անում, ժողովրդի միտքը պղտորում և գթասրտութեան քարացում առաջացնում։ Ո՞րպիսի գայթակղեցուցիչ օրինակներ են եղել։ Մեր ներկայութեամբ առաջարկել են մի քանիսին պաշտօն՝ դռնապանի, գիշերապահի, բայց նրանք բացէ ի բաց հրաժարվել են։ Քանիսին պատրիարքարանը ճանապարհածախք է տուել հայրենիք վերադառնալու, բայց և այնպէս՝ նրանք շարունակել են մնալ։ Ի՞նչ պիտի լինի այս բոլորի վերջը։ Յանդգնութեան, անպատկառութեան այնպիսի օրինակներ են պատահում, որ մարդ մնում է շուարած։ Մտնում են պատրիարքարան, գոռգոռում, հայհոյում, անմիտ և անտեղի պահանջներ անում։ Կովկասահայը շատ լաւ փորձել է ու գիտէ այդ բոլորը...

Կրկնում ենք, մի շարք ձրիակեր-դատարկաշրջիկներ են, որ բաղդի հալածանքին ենթարկված շատերի վարկն են ձգում։ Սա էլ մի մեծ չարիք է, որի առաջն առնելու համար արմատական միջոցներ են պէտք...

Մար.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋԸ

—

◆ Էջմիածնի սինօդը վանքի միաբանութեան կողմից կաթ. ընտրութեան պատգամաւորներ է ընտրել Մեսրոպ արքեպիսկոպոսին, Սուքիաս արքեպիսկոպոսին, Գառնակերեան արքեպիսկոպոսին, Բարթուղիմէոս եպիսկոպոսին, Գրիգորիս վարդապետին և Հմայեակ վարդապետին։

Ընտրութեան կը մասնակցեն և սինօդի 8 անդամները—տեղապահ Սուրէնեան արքեպիսկոպոս, Յովհաննէս եպիսկոպոս Շիրակունի, Յուսիկ արքեպիսկոպոս, Յուսիկ վարդապետ, Բաբգէն վարդապետ, Մեսրոպ վարդապետ, Մխիթար վարդապետ և Սահակ վարդապետ Ամատունի։ Բացի դրանցից պէտք է մասնակցեն և 6 թեմակալ առաջնորդները։ Ուրեմն Ռուսաստանի հայ հոգևորականութիւնը ունենալու է 21 հոգևորական, իսկ հայ ժողովուրդը միայն 6 աշխարհական պատգամաւոր։

◆ Ինչպէս հաղորդել էինք, Նիկոմիդիայի թեմը պատգամաւոր էր ընտրել յայտնի բարեգործ և կապիտալիստ պ. Ալէքսանդր Մանթաշեանին։ Վերջինս սակայն հրաժարված լինելով ընդունել այդ պաշտօնը, այժմ մեծ զարմանքով իմանում ենք, որ Նիկոմիդիայի թեմը պատգամաւոր է ընտրել պ. Յովսէփ Ամիրխանեանցին։ Զարմանքով ենք ասում, որովհետև ինքը պ. Յ. Ամիրխանեանն ևս կը խոստովանէ, որ ամբողջ Նիկոմիդիայի թեմում դժուար թէ

*) Սևերէկից հարաւ-արևելք, Դիարբէքիրից հարաւ և Մերդինից արևմուտք գտնվում է Վերանշահարը. այսինքն աւեր-քաղաք, այդպէս կոչված, որովհետև դա շինված է մի հին քաղաքի աւերակների վրա։

զանվի մի մարդ, որ ճանաչէ թէ ով է երդուեալ հաւատարմատար Յովսէփ Ամիրխանեանցը։ Եթէ Տրապիզոնը ընտրում է պ. Ա. Ահարոնեանին, Իզմիրը՝ պ. Յ. Տէր-Միրաքեանին, Բրուսան՝ պ. Ս. Սպանդարեանին, այդ հասկանալի է, որովհետև այդ անձինք անծանօթ չեն, յայտնի են իրանց գործունէութեամբ։

Պ. Յովսէփ Ամիրխանեանցի ընտրութիւնը ցոյց է տալիս, թէ որքան անկեղծ և ճիշտ է այն յայտարարութիւնը, որ մի կուսակցութիւն պաշտօնապէս յայտարարեց, թէ կուսակցութիւնը չէ մասնակցում կաթողիկոսական ընտրութեան, այլ միայն իր անդամներին ազատութիւն է տալիս անհատօրէն մասնակցել, եթէ կամենան։

Եթէ այդ ճիշտ և անկեղծ լինէր, այն ժամանակ անհնարին է, որ Յ. Ամիրխանեանցը ընտրվէր։ Առանց որևէ աննպաստ կարծիք յայտնելու պ. Ամիրխանեանի մասին (խնդիրը նրա անձնաւորութեան մասին չէ), մենք միայն այն ենք կամենում ապացուցել, որ եթէ անհատական ազատութեան թողնված լինէր, պ. Ամիրխանեանցը չէր ընտրվի, որովհետև Նիկոմիդիայի թեմում նրան ոչ ոք չէ ճանաչում։ Պարզ է ուրեմն, որ նրան առաջարկել և յանձնարարել է ընտրելու այն կուսակցութիւնը, որ պաշտօնապէս, ի լուր աշխարհի յայտարարեց, թէ ինքը չէ մասնակցում կաթ. ընտրութեան։ Պարզ է ուրեմն, որ այդ յայտարարութիւնը անկեղծ չէ եղել, այլ որոշ նպատակներով է արված եղել։

Ամիրխանեանցների պէս անձանց ընտրութիւնը այն անյարմարութիւնը և վնասը ունի, որ երբ ընտրվում է մի թեմից մի անձն, որին ոչ թեմն է ճանաչում և ոչ ինքն է ճանաչում թեմը, դժուար թէ նա լինի իսկական ներկայացուցիչ այդ թեմի, այլ նա հանդիսանալու է լոկ մի խրտուիլակ, մի մարդված փիղ։

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԴԱՀԼԻՃԻՑ

—

Հոկտ. 15, 16 և 17-ին կովկասեան զինուորական-նահանգական դատարանում քննվեց այն 12 սագուրամցի գիւղացիների գործը, որոնք մեղադրվում են Դուշէթի գաւառի Սագուրամօ հովիտում մի շարք աւազակութիւններ և կողոպուտներ կատարելու մէջ։

Երեք ժամ խորհրդակցելուց յետոյ, հոկտ. 17-ին զինուորական դատարանը յայտարարեց հետևեալ դատավճիռները. Ֆիլիպ Մօզդմանաշվիլին, Վլադ. Ցեբիաշվիլին, Միխօ Դարիապանաշվիլին, Վանօ Մամուչաշվիլին և Իվան Բիչինգաուրին ենթարկվում են մահվան պատժի կախաղանի միջոցով։ Իլիկօ Մօզդվրիշվիլին և Իոսիֆ Պրիզօնաշվիլին տաժանակիր աշխատանքների՝ առաջինը ցմահ, երկրորդը 12 տարով։

Մնացած հինգ հոգին ճանաչվում են արդար։

Միաժամանակ դատարանը որոշեց միջնորդել Թիֆ. ժամ. գեն.-նահանգապետի առաջ, որ մեղմացնի դատապարտվածների վիճակը։

—

Զինուորական գլխաւոր դատարանը անհետևանք է թողել «Սօչիի հանրապետութիւն» գործի մէջ մեղադրվող 111 հոգու վճռաբեկ բողոքագիրը, որոնք կովկասեան զինուորական-նահանգական դատարանից դատապարտվեցին,—երեքը տարով 10—15 [illegible]

ՆՈՐԻՑ ԼՈՒՐԵՐ

[illegible]

20-ից աւելի անձ Կազնաչէյսկայա, Մադաթեան, Լորիս-Մելիքօվսկայա, Բարօնսկայա փողոցներում (Բազարնայա փողոցից սկսած մինչև Գօլօվինսկի պրօսպէկտը), Բազարնայա փողոցից սկսած մինչև Ալեքսանդրեան այգին։

◆ Հոկտեմբերի 17-ին Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան զինուորական ատեանում սկսվեց նորակոչ երիտասարդների բժշկական քննութիւնը։ Սկզբում քննութեան ենթարկվեցին անցեալ տարվայ նորակոչները, որոնց տրված էր մի տարի ժամանակ։ Այդպիսիներից 83 հոգուց եկել էին միայն 20-ը, որոնցից պիտանի ճանաչվեցին ընդամենը 3 հոգի, որոնք և ընդունվեցին ծառայութեան։ Այնուհետև ձեռնարկեցին քննել այս տարի կանչվածներին։ Այս տարի առմասնել հանեցին 587 հոգի։

◆ Թիֆլիսի քաղաքային վարչութիւնը քաղաքի կենտրոնական մասում բացել է միկրօսկօպիկ կայարաններ խոզի միսը քննելու համար։

◆ Կախէթինսկի խճուղու վրա, Չերնօմօրսկայա փողոցում փլվել է կամուրջը, որի պատճառով էլեքտրաքարշի երթևեկութիւնը այդ տեղում ներկայումս կատարվում է ընդմիջումով։ Քաղաքային վարչութիւնը ձեռնարկել է կամուրջի վերանորոգութեան։

◆ Ռուսաց սինօդը կրկին 30,000 բուբլի է բաց թողել Վրաց հնաւուրց Մցխէթ վանքի վերաշինութեան աշխատանքները շարունակելու համար։

◆ Կովկասի Փոխարքայի խորհուրդը շուտով քննելու է Անդրկովկասում շինական նոր հիւանդանոցներ և ֆէլդշէրական կայաններ հաստատելու հարցը։

◆ Վրաց «Իմեդի» լրագիրը հաղորդում է, որ երկրորդ Պետական Դումայի դատապարտված անդամները խնդրամատոյց են եղել փոխադրել իրանց Հիւսիսային Ռուսաստանի բանտերից հարաւային Ռուսաստանի բանտերը։

◆ Երէկ Էջմիածին մեկնեց պ. Ստ. Մալխասեան «Պատմագիրք հայոց» հրատարակութեան գործի համար։ Պ. Մալխասեան կը վերադառնայ չորեքշաբթի օրը։

◆ Փօթիից հաղորդում են, որ այնտեղ, տեղական վաճառականների նախաձեռնութեամբ, կազմակերպվել է բօրսային ընկերութիւն. Նախագահ ընտրվել է Գօլլէնդէրը։

◆ Հոկտեմբերի 10-ին Պետերբուրգում կալանաւորվել է բոլոր իրաւունքներից զրկված հայ Օ. Պ. Լազարեւ (նա և Տէր-Պետրօսօվ), որը մի քանի անգամ դատի է ենթարկված եղել խաբեբայութեան և կեղծիքների համար և աքսորված Սիբիր։ Նրա հետ կալանաւորվեց և նրա կողակից Ա. Կրուտօվա։ Խուզարկութեան ժամանակ նրա մօտ գտնվեցին Օդեսայի դատաստանական պալատի դատավճիռը, անգապրի բլանկներ, և բազմաթիւ անուանարկող դօկումենտներ, որոնց թւում և խաբեբայութիւնների օրագիրը։ Կալանաւորը կատարել է 80-ից աւելի գողութիւններ և կեղծիքներ, որոնց թւում մօտ 30 կեղծիքներ, Մօսկվայի, Կովկասի և Եարօսլավլի պօստ-հեռագրական գրասենեակներում, ուր նա զանազան ժամանակ ստացել է աւելի քան 30,000 բուբլի։

Լազարեւին կալանաւորելու առիթ է ծառայել այն, որ նա առաջարկել է պօստ-հեռագրական պաշտօնեայ Ֆէօդօրօվին լաւ վարձատրութեան համար հնարաւորութիւն տալ ստանալ դրամներ և ծանրոցներ «զգա- [illegible]

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԵԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

[illegible]

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԿԵԱՆՔԻՑ

[illegible]

ների մօտ գտնվեցին ռազմափամփուշտներ։ Ռազմափամփուշտների համազարկը կրկնվեց երրորդ օրը ևս։ Երբ ընդհատվեց կռիւը և դարձեալ վերստուգեցին պայուսակները, պարզվեցին ռազմական փամփուշտներով կրակող մասերը։ Կալանաւորված են մի ֆեթֆէբել և մօտ 30 զինուորներ, որոնք յանձնված են զինուորական դատարանին։

◆ Վլադիմիրի նահանգից հոկտեմբերի 11-ին հեռագրում են «Рѣчь» լրագրին, որ Պետական Դումայի նախկին պատգամաւոր Չերնօսվիտօվին արգելված է ժողով գումարել և տեղեկութիւններ հաղորդել Պետական Դումայի գործունէութեան մասին։ Արգելելու շարժառիթն այն է, որ նա պատկանում է սահմանադիր-ռամկավար կուսակցութեան,

◆ Մօսկվայի քաղաքապետ գէն. Անդրիանօվը արգելել է լրագիրներում յայտարարութիւններ տալ՝ հին-յունական պլաստիկայից դասեր տալու համար։ («Рѣчь»)

◆ Սեպտեմբերի 8-ին լրացել է Պետերբուրգում էլեքտրաքարշ մտցնելու տարին։ Այդ ժամանակամիջոցում քաղաքային վարչութեանը ներկայացված են 232 պահանջներ՝ ստացված վնասների, խեղանդամութիւնների ու մահվան դէպքերի մասին, որի ընդհանուր գումարը հասնում է 688,134 բուբլու։ Առ այժմ քննված են 65 գործեր 181,687 բուբլու պահանջով, որից յօգուտ վնասվածների և նրանց ազգականների վճռված է տալ 40,812 բուբլի։ Մերժված են 139,378 բուբլու չափ պահանջներ։ («Рѣчь»)

◆ Վարշավայից, «Շուտափոյթ օգնութիւն հասցնող ընկերութեան» կազմած հաշիւների համաձայն, 1904—1907 թւականը Վարշավայում յեղափոխական մահափորձերից ու ոստիկանական ճնշումներից պատահել են 4,094 զոհեր։ («Рѣчь»)

◆ Սմօլենսկի գաւառի Դուբրօվենկա գիւղում գազանացած գիւղացիների ամբոխը ինքնադատաստանի է ենթարկել տեղական ուսուցիչ Տիտօվին դէպի սրբապատկերը յարգանքով չը վերաբերվելու համար։ Տիտօվին այնքան ծեծեցին, որ նա ուշաթափ եղաւ, որից յետոյ ամբոխը նրան քարշ տալով դուրս հանեց գիւղից և թողեց այնտեղ։ («Б. В.»)

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Գանձակ, 10 հոկտեմբերի

«Գործի» № 19-ում Գանձակից «Սանիկ» ստորագրութեամբ գրված մի թղթակցութեան մէջ տեղիս միացեալ դպրոցի ուսուցչական խումբը որակված էր որպէս «դէսից-դենից հաւաքված թերուս օրիորդներ և տղաներ», և աւագ ուսուցչի հասցէին արվել էին վիրաւորական և անհասկանալի ակնարկներ։

Տասը հոգուց բաղկացած մի ուսուցչական խմբի անդամների մասին անխտիր գործածված այդ ցինիկ արտայայտութիւնից ամեն մի կրթված ընթերցողն արդէն ինքնին գաղափար կը կազմէ «Սանիկի» էութեան և իր թղթակցութեան ոգու նկատմամբ։ Մենք ևս քաջ ծանօթ լինելով այդ «Սանիկի» ու նմանների և նրանց դասերարակ-ուսուցիչների բարոյական արժանիքին և հասկացողութեան չափին, աւելորդ ենք համարում այդ առիթով նրա հետ բացատրութեան մէջ մտնելու։ Խորին արհամարհանք—ահա մեր վերաբերմունքը։

Գանձակի միացեալ դպրոցի ուսուցիչներ՝
(6 ստորագրութիւն)

—

Թիֆլիս, 16 հոկտեմբերի

Մենք՝ Թիֆլիսի «Յառաջ» սպառողական ընկերութեան հիմնադիրներս, ի նկատի ունենալով ներկայ ժամանակի օրէ-ցօր աճող տնտեսական մթերքների արհեստական թանգութիւնները ու նրանց խարդախված լինելը, որի տուժողը մեծ մասամբ լինում է խեղճ դասակարգը՝ թէ ֆիզիքապէս և թէ նիւթապէս, նամանաւանդ տեսնելով որ այդ տեսակ պատճառների դէմ ուրիշ երկիրներում մտածված և գործադրված միջոցներով, այն է սպառողական ընկերութիւններով են կռւում, ահա այդ պատճառով մենք էլ որոշեցինք նոյն շաւղով ընթանալ, որպէսզի կարող լինենք ազատվել այդ տեսակ շահագործումից ու խարդախութիւններից։

Այդ առիթով ահա քանի ամիսներից ի վեր մեր գործ դրած բոլոր միջոցները հասցրին մեր նպատակին. մեր մշակած կանոնադրութիւնը հաստատվել է կառավարութեան կողմից։

Սրանով մենք մեր բաժին անելիքը վերջացրած համարելով, այսօր յայտարարում ենք ի գիտութիւն ընդհանրութեան և հրաւիրում ցանկացողներին մասնակցելու այդ իրանց համար պատրաստված գործին, և այդ հաստատուն հիմունքների վրա դնել։

Առաջ ենք բերում մեր կանոնադրութեան գլխաւոր կէտերը.

1. Ընկերութեան նպատակն է մատակարարել իր անդամներին տնային գործածութեան զանազան մթերքներ էժան կամ շուկայի չափաւոր գներով. բացի դրանից հնարաւորութիւն է տալու իր անդամներին ստացված օգուտից խնայողութիւն անել։

2. Ընկերութեան անդամ կարող է լինել Թիֆլիսում ապրող ամեն մարդ առանց ազգութեան ու սեռի խտրութեան, բացառութեամբ ա) դպրոցի աշակերտներից, բ) իսկական ծառայութեան մէջ եղող զինուորներից և գ) դատարանական իրաւունքներից զրկվածներից։

3. Անդամավճարն է 3 բուբլի, իսկ փայը 10 բուբլի։

4. Ընկերութեան կազմից կամաւոր հեռացող և կամ թէ արձակվող անդամներին վերադարձվում է փայերը իրանց հասանելիք օգուտներով, իսկ մահվան դէպքում՝ տրվում է ժառանգներին։

5. Խանութի առևտուրը տեղի է ունենալու առանց սակարկութեան։

6. Իւրաքանչիւր փայի տարեկան դիվիդենտը արվելու է ոչ աւելի քան 10%։

Մանրամասն բացատրութիւններ և հայերէն ու ռուսերէն ծրագիրներ ամեն ոք կարող է ստանալ հետևեալ տեղերից.

I. Միջին փողոց եղբ. Ջիբուխչեանցների խանութում, ուր և կարելի է ժամանակաւոր գանձապահի մօտ անդամ գրվել։

II. Երևանեան հրապարակում գրավաճառ. կեօսկ «Փարոս»—պ. Ն. Գ. Մատինեանի մօտ։

III. Վօրոնցօվեան հրապարակում թղթավաճառ պ. Ռոստոմ Տէր-Կարապետեանցի մօտ։

IV. Հավլաբարի դեղատան դէմ՝ ժամագործ պ. Գարեգին Խարաճեանի մօտ։

Ժամանակի սղութեան պատճառով խնդրվում է հասարակութիւնից, որ բարեհաճեն շտապել ընկերութեան շարքերը ընդլայնացնելով խանութի բացումը արագացնելու։

Շուտով կը յայտարարվի ընդհանուր ժողովի ժամանակի և տեղի մասին։

Ի դիմաց հիմնադիրների՝
Կ. Փափազեան

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՂՈՒԱԾՔՆԵՐ Կ. ՊՈԼՍԻ ՀԱՅ ԹԵՐԹԵՐԻՑ

—

◆ Պատրիարքարանը կազմել է մի յանձնաժողով, որ պէտք է զբաղվի օսմանեան պարլամենտի հայ անդամների ընտրութեան, նրանց բռնելիք ընթացքի և այլ հանգամանքների խնդիրներով։ Այդ յանձնաժողովը որոշել է, որ օսմանեան պարլամենտի համար ընտրվող հայ երեսփոխանը պէտք է հետևեալ յատկութիւններն ունենայ. 1) Սիրտ ունենալ, այսինքն ունենալ լաւ նկարագիր և ըլլալ պարկեշտ մարդ, 2) Ուղեղ ունենալ՝ խորհելու և լաւ դատելու համար իրերն ու մարդիկը, 3) Հմտութիւն ունենալ ազգային և վարչական գործերու, 4) Խօսելու և իր կարծիքները յայտնելու կարողութիւն ունենալ։

Ուրեմն սիրտ, ուղեղ, հմտութիւն—ահա ինչ են պահանջում Թիւրքիայի հայերը իրանց երեսփոխաններից...։ Այդ դէպքում անհասկանալի է թւում մեզ համար, որ Ռ. Զարդարեանը, «Ռազմիկ» փողոցային թերթի տխրահռչակ խմբագիրը, նկատվում է իբրև ընտրելի...։

◆ Վերակ. Հնչակեան կուսակցութիւնն ևս հրատարակել է իր քաղաքական ծրագիրը։ Նա կողմնակից է օսմանեան կայսրութեան ամբողջութեան և որևէ անջատողական ձգտումի և նպատակ չունի, և նկատելով թիւրքահայ ժողովուրդը օսմանեան միութեան անբաժան տարրը, կամենում է սակայն, որ հայ ցեղը չը լուծվի այլ և այլ հոսանքների մէջ, որպէսզի ապրի հայութիւնը, որպէսզի կարող լինի նա իր պատմական դերը կատարել՝ Թիւրքիայի ընդհանուր քաղաքակրթութեան աւագ և կենսական գործի մէջ, որպէսզի յարգվեն և պահպանվեն նրա կրօնական և կրթական առանձնաշնորհումները։

Բնորոշ փաստ է, որ մինչ Դաշնակցութիւնը հերքում է հայ ազգի ազգայնական և կրօնական պայմանները, Վեր. Հնչակեան կուսակցութիւնն է ընդունում այդ պայմանները...։

ՖԵԼԻԵՏՕՆ

ԽՂՃԱՑԷՔ

—

Անգլիական հասարակութեան կարծիքը պիտի դատապարտէ այն ցեղին, որ լոկ իր անհատականութեան համար անձնասէր յամառութեամբ ի դերև կը հանէ սկսված փորձը։

Իրանց համար ամենախոհեմ ճանապարհը և միակ ու վեհանձն ընթացքը պիտի լինի իրանց բոլոր ազդեցութեամբ պաշտպանել երիտասարդ-թիւրքերուն կուսակցութիւնը, որ աշխատեց զինք ստրկութենէ և կեղեքումէ։

«Daily News»

—

Համայն արդարադատ խայթոցաւորների ուշադրութեան ու լուրջ դատողութեանն ենք յանձնում մեր խմբագրութեանը ուղղված հետևեալ նամակը.

«Թիւրքա-Հայաստանի արևոտ ճահիճներէն փախստական, մժեղ ու մժղուկներուս տէր ու խմբագիր՝ Մոծակ աղա.

«Մենք, Բագու — Բալախանի մէջ բանող խումբ մը թիւրքա-հայաստանցի բանւորներս, էրբ մեր երկրին ճահիճներուն բաղդաւոր լուրն առինք, մենք ալ ձեր թունաւոր կարիճ բարեկամին պէս լածւներուս չէինք հաւատար, վասն զի ատոնց մեր լուսահոգի պապերուն լսած ու տեսած հրաշքներէն աւելի քան մեծ հրաշքներ կը սեպէինք... Սակայն օրհնեալ է Աստուած, որ ալ երկար մեզի անհաւատ—գեաւուրներ մնալու չը դատապարտեց...

«Արդ՝ ո՞ր հաւատուրացը հաւատ չէր գայ, քանի որ կը կարդայինք, թէ Իզզէթը ու Ջիան սուլթանին ձգած ի փախուստ բարեհաճած են, անոնց ընկեր փաշաներ բանտերու յանձնուած են, մեր հէք եղբայրներ Վանայ, Մշու ու Բաղէշու մէջ անգամ բանտերէն արձակուած, թիւրքերուն հետ ի միասին, անհաշտ ատելութիւն, թշնամութիւն, կախաղանն ու կառափնարանն անիծելով, կեցցէներով ազատութիւն, հաւասարութիւնն ու եղբայրութիւնը կորհնէին, իսկ քիւրդերը մեզի փախստական աքսորականներուս՝ փոխանակ կողոպտելու, հարաչար սպաննելու, բարևներով ճամբայ կուտային, վաթանին կարօտն առնելու, խլած ու յափշտակածին տիրանալու։

«Հապա հազարաւոր տարագիր հալածականներու ազատ մուտքն ի Պօլիս, Գողգոթայի մեծ աքսորականին վերադարձը, անոր փառաւոր ընդունելութիւն, նահատակաց շիրիմներու վրա թիւրք ժողովրդեան ցաւակցութիւն, զօրաց պատշաճ պատիւներ, զօրականաց սրտառուչ և սփոփիչ խօսք ու գործեր, զոր գոհունակութեան ուրախ արտասուքներ կու տային հոսելու... մի՞թէ ասոնք բաւական չէին, որ ալ անհաւատ ու գեաւուր չը մնայինք։

«Ուստի մենք ալ մեր փշրած թևերը ուղղելով կը պատրաստուէինք մեր կարօտեալ երկիրն մեկնելու, մեր խոպանացած լեռն ու դաշտերը հերկելու, աւեր դարձած, մեր ձեռքերուն կարօտ հայրենի օջախն, այգին ու եկեղեցին նորոգելու, մեր սուրբ աշխատանաց քաղցր պտուղն վայելելու, ապա թէ հայրենեաց հողին մէջ, հայրերու գերեզմաններուն քով, անոնց արիւնով շաղխված քարին տակ, քիչ մը հանգիստ քնանալու և մեր աստանդական վիճակէն կրած ծանր տառապանքներ մոռնալու...

«Ճանբահ ելնելու վրա, թևեր առած թռչել կուզէինք, որ մեր տեղոյս ընկեր բանւորներ «Մշակին» մէջ գրած սա գէշ ու աղէտաբեր լուրը տուին մեզ կարդալու։

«Ատիկ ան համարն էր, ուր գրած էին, թէ՝ կիսա-Նոր-դարական, կիսա-հնչակեան, հայ ու վայի սիրահար պ. Սապահ-Գիւլեան, զոր այժմ նոր օտարական հաւատի մը «հանգանակն» ընդունած, բանւորականաց պետի, թէ անմահ ասպետի դերին մէջ է, որպէս թէ օսմանեան պետութեան նորածին կարգերէն անգոհ, որ առանց իր հետ խորհրդի նստելու, իրմէն հաւանութիւն ստանալու, սահմանադրութիւն մը հրատարակած էին երիտասարդ-թիւրքեր, յոյժ խստիւ զայրացած, ելեր ու Պօլիսէն մեկներ է... սպառնալով սրբազան պատերազմ յայտարարելու... յաթոռանիստ մայրաքաղաքէն, որ ի Ժընև։

«Աս որ կարդացինք՝ մնացինք շիվար։

«—Տօ, ախպար, ասիկ ի՞նչ բան է, ալ ի՞նչ փորձանք է աս, ալ ի՞նչ օյիններ կուզին խաղալ մեր գլխուն,—ըսինք, ուշքի գալէն յետ։

«— Մեր Սապահը, ըսին, թիւրքաց Սապահին թէ Սապահ-Էդդինին չէ հաւնած, ըստ որում անոր սահմանադրութիւն, կըսէ, Փարիզու «բուրժը» ձկան գէշ հոտը կուտայ, իսկ ինքը «բելժիկ» տեսակինը հաւնած է և ան կուզէ եղեր, ըսին...

«— Ջանըմ, գեօզիւմ, ամենն լըմընցաւ, մնաց «սախկալ թարաղի՞ն». հէչ կորեկ խաց չունինք ուտելու, միրուքին սանրը կուզէ՞ք. հողեղէնին կարօտ՝ մեզի երկնայիններով կու կերակրէ՞ք. ալ մեզի, մեր օղուլ-ուշաղին հէչ չէ՞ք մեխկանայ. Աստուած չունի՞ք, որ նորէն տանջանքներու կու տաք մեզի...

«Ըսին, թէ՝ անոնք միայն մեզի համար չեն մտածեր, անոնք ողջ աշխարհ կուզեն բաղդաւորացնել կոր... խօսքով։

«Հապա աս ողջ աշխարհի փրկիչներ եկող բաղդաւորներուն կերակուրը կուզեն ընել մեզի։

«Երբ անոնց աչքերուն առջև մեզի մորթոտէին կը, ո՞ւր, ո՞ր ծակն էին մտեր անոնց քաջեր, ե՞ր չէին գթար մեզի, կամ ի՞նչ վատութիւն տեսած էին մեզմէ, որ անոնց քաջ Բիսմարկ իր մի զինուորի փտած ոսկորի արժէք ալ չէր ուզեր տալ ան երկրին, ուրկէ հիմի Բաղդադու ճամբայ կու շինէ, անոր շուրջ գաղթավայր ալ կուզէ, ու հակառակորդներուն հազար, հազար կենդանի զինուորներու կեանքն ալ առ ոչինչ կու սեպէ...

«Ասոնց բաղդաւորելու տենչմ է, որ մեզի մեր հալալ հացէն զրկելը կապալով կուզեն մեր փրկիչներ։

«Հոգուդ ղուրբան, Մոծակ աղա, մենք աս փրկիչներուն բան չենք գիտեր հասկցունել, ըսէք, գոնէ քիւրդերու չափ մեզի անբաղդներուս գթան, ողորմին»...

Այս նամակի տակ երկու հազարաչափ մժեղ ու մժղուկների ստորագրութիւնը կայ, որը ապացոյց է, թէ ստորագրած է Բագուի և Բալախանիի ամբողջ թիւրքահայ բանւորութիւնը։

Մոծակ Մտրակեան

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՀԵՌԱԳ. ԳՈՐԾ.
16 հոկտեմբերի

ԵԱԿՈՒՏՍԿ։ Մի խումբ ինտելիգենտներ միջնորդութիւն յարուցին թոյլատրելու տեղումս բանալ Կայսերական աշխարհագրական ընկերութեան բաժանմունք՝ երկիրը ուսումնասիրելու նպատակով։

ՎՈՐՈՆԷԺ։ Պաւլօվկա գիւղի ճանապարհին սպանել են պրիստաւին և մի պահակի։ Ձերբակալվեցին երեք մարդասպանները։ Նրանց հետ հրացանաձգութեան ժամանակ երկուսը վիրաւորվեցին ծանր կերպով, մէկը թեթև, վիրաւորվեց նաև մի ձի։

ՕՐԵՆԲՈՒՐԳ։ Երկու ձերբակալված կովկասցիների տանելու ժամանակ մէկը յանկարծ ատրճանակով սպանեց ուղեկցող քաղաքապահին։

ՍԻՄՖԷՐՕՊՕԼ։ Թէոդոսիայի զեմստվօն ազգաբնակութեանը գիւղատնտեսական օգնութիւն հասցնելու նպատակով որոշեց հաստատել 14 փորձնական դաշտեր, հրա-

ւիրել երկու գիւղատնտեսների և կազմակերպել դասախօսութիւններ:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳՈՒՄ մի օրում խոլերայով հիւանդացան 15, մեռան 8 հոգի:

ՄՕՍԿՎԱ: Ուղղիչ հաստատութիւնների ներկայացուցիչների համագումարը անհրաժեշտ գտաւ Ռուսաստանում կազմակերպել առանձին դատարաններ Անգլիայում և Ամերիկայում գոյութիւն ունեցողների նման՝ յանցաւոր գործերը քննելու համար:

ՌԻԳԱ: Պերնովում այրւեց քաղաքային հիւանդանոցը: Հիւանդներին ազատեցին:

ԵԱՐՕՍԼԱՒԼ: Դուման որոշեց միջնորդել քաղաքը դարձնել առանձին գէմստվային միութիւն:

Ժամ. խմբագիր՝ Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ամսիս 19-ին, կիրակի, առաւօտ. ժամը 10-ին

Գայիանեան օրիորդաց դպրոցի դահլիճում կայանալու է Կովկասի Հ. Ուսուցիչների և Վարժուհիների Միութեան

արտակարգ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԸ

ՕՐԱԿԱՐԳՆ Է

1) Ընտրութիւն նոր վարչութեան և վարչ. փոխանդամների.
2) Ընտրութիւն վերստուգիչ յանձնաժողովի.

Անդամներից խնդրվում է որոշեալ ժամին ներկայ լինել:

Վարչութիւն

(15, 17, 19) 3—3

Վելիամինօվսկայա փողոց № 8.

Նոր բացված արհեստանոցում ընդունում են տղամարդկանց հագուստների պատուէրներ միանգամայն հմուտ և երկար տարիների փորձառութիւն ունեցող

ԵՒՐՕՊԱԿԱՆ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐ

ԱԿՕՊԵԱՆ եւ ԱՐՁԻԵԱՆ

Նոյն տեղում կատարվում է առագին ընտրութիւն կտորեղէնների

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՖԻՐՄԱՆԵՐԻ

Պատուէրները կատարվում են բարեխղճօրէն, խիստ ճշտապահութեամբ և վերջին մօդայով:

Գները չափից դուրս էժան են

Խնդրում ենք յարգոյ հասարակութեանը համոզվելու համար անձամբ այցելել:

ԱԿՕՊԵԱՆ և ԱՐՁԻԵԱՆ

(կ. չ. ու.) 20—19

Norddeutscher Lloyd

(Հիւսիսային-Գերմանական Լլօյդ)

Փոստային և նաւային հաղորդակցութիւն Բրէմէնի և Նիւ-Եօրքի միջև.

ՇԱԲԱԹԸ ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ

Հինգ-վեց օրվայ ճանապարհորդութիւն օվկիանոսի վրայով. Բացի դրա

Բրէմէնից—Վալտիմօր
Բրէմէնից—Գալվէստօն
Բրէմէնից—Բրազիլիա
Բրէմէնից—Արգենտինիա
Բրէմէնից—Արևելեան Ասիա՝ Աւստրալիա

Լլօյդի նաւերի գեղեցիկ կազմը, առաջնակարգ խոհանոցը և ճանապարհորդների հետ խնամքով վերաբերվելը արդէն յայտնի են ամբողջ աշխարհին:

Հրեայ գաղթականութեան ճանապարհորդները Հիւսիսային Լլօյդի անդրատլանտեան նաւերում ստանում են ծիսական կերակուր, որ գտնվում է Բրէմէնի ռաբբիի հսկողութեան տակ: Բացի դրանից հրեայ ճանապարհորդների համար Բրէմէնում կայ յատուկ հիւրանոց (Stadt Warschau) ծիսական կերակրով, սինագոգով և ընթերցարանով:

Բացատրութիւններ տրվում են բոլոր լեզուներով: Տեղեկութիւններով դիմել հետևեալ հասցէով.

Գ ՐՄԱՆԻԱ, ԲՐԷՄԷՆ

Հիւսիս-Գերմանական Լլօյդ

(Bremen, Norddeutscher Lloyd) 6—5

ԺԱՄԱՑՈՅՑ եւ ԱՇԽԻԿ

ԱՄԵՆՔԻՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԻՐԵՐ

Մօսկվայի Ժամացոյցների Կենտր. Պահեստը

ՈՒՂԱՐԿՈՒՄ Է 150 իրեր միայն 8 ր. 95 կ.

1) Անգլիական սև պողպատէ տղամարդկանց կամ կանանց բաց ժամացոյց: Ժամացոյցի մեխանիզմը արտասահմանեան շինուածք է և պարգևատրվել է ժամացոյցի համաշխարհային ցուցահանդէսում: Լարվում է առանց բանալիի (ռեմօնտուար): Ժամացոյցը բանում է րոպէ առ րոպէ, որի համար երաշխաւորութիւն է տրվում. 2) Տղամարդկանց կամ կանանց նորաձև պարանոցի շղթայ. 3) Գեղեցիկ տեսքի բրելօկ. 4) Ժամացոյցը գողացվելուց ազատ պահող գործիք. 5) Անգլիական լաւագոյն պողպատէ ածելի. 6) Ածելիաման. 7) Նիկելի փոքր թաս սապոնի համար. 8) Վրձին սապոնվելու համար. 9) Սապոնի փոշու արկղիկ. 10) Թաւշեայ շպարի արկղիկ. 11) Կարապի բմբուլից փնջիկ շպարվելու համար. 12) Ցանկացողներին ածելիի և իր պարագաների փոխարէն կարող ենք ուղարկել կանացի նորաձև բրօշկա և մի զոյգ պարիզեան գոհարազարդ ականջօղեր. 13—14) Տուալէտի արդուզարդարանք, բաղկացած հայելիից, սանրից և կօշիկներ կոճկելու կարթից. 15—19) Գարնիտուր, բաղկացած կրծքի 2 և մանժէտի 3 արտասահմանեան աշխատանքի զապօնկաներից «Մօդերն» ոճով, կամ թէ սրա փոխարէն կանանց սանրեր. 20) Ամերիկական գրպանի մկրատ. 21) Գրպանի դանակ. 22—24) Գրպանի մատիտ և գրիչ. 24) Ճանապարհորդական գրպանի թանաքաման. 25) Պարիզեան ստերէօսկոպ մեծացնող ապակիներով. 26—75) 50 լուսանկարչական գողտրիկ նկարներ ստերէօսկոպի համար. 76—100) 25 Carte postale, բաց նամակներ գեղեցիկ իւղանկարներով, որոնք կարող են մի ալբոմի զարդը դառնալ. 100—125) 25 լաւագոյն փօստային թուղթ. 126—150) 25 այդպիսի ծրար: Բոլորի համար միայն 8 ր. 95 կ.: Նոյն իրերը, խուլ ժամացոյցով—1 րուբլով թանգ, այսինքն 9 ր. 95 կ., իսկ արծաթեայ խուլ ժամացոյցով միայն 16 ր. 95 կ.:

Ինչպէս տեսնում էք, սրանից էժան չէ կարող լինել:

Ուղարկվում է եւ վերադիր վճարով

Ծրարելը ձրի: Գործադրութիւնը օրինակելի: Ուղարկելու համար յաւելեալ առնըվում է Եւրօպական Ռուսաստան՝ 65 կ., իսկ Ասիական—95 կ.:

Լաւութեան լիակատար երաշխաւորութեամբ.

Պատուէրները հասցէագրել Московскій Центральный Складъ Часовъ

Խնդրում ենք չը խառնել վարշավեան ֆիրմաների հետ.

Москва, домъ Виноградова, № 126.

P. S. Փողով կամ նամականիշներով գրաւական ուղարկողներին իբրև նուէր ուղարկվում է գեղեցիկ քորոց փողպատի (գալստուկի) համար:

(կ. չ.) 36—26

ՊՕՄԱԴԱ.

Մազերը բուսցնելու և ամրացնելու համար: Իսկական և փորձված միջոց մազերը թափվելու դէմ: Շուտափոյթ ամրացնում և երկարեցնում է մազերը: Այդ պօմադան ՄՕՐՈՒԹԻՆ և ԲԵՌԵՐԻՆ տալիս է գեղեցիկ փայլ և բուսցնում է նրանց: Գործածելու ժամանակ քսել մազերի արմատներին և առհասարակ գործածել որպէս պօմադա: Գլխաւոր պահեստը՝ «Кавказское Товарищество Торговли аптекарскими товарами» въ Тифлисѣ, Баку и Батумѣ. Վաճառվում է նոյնպէս դեղատներում և դեղատնային պահեստներում: Գինը 1 րուբլի:

(կ. չ.) 6—1

Նոր բացված «ՍԱՆԱՀԻՆ» պահեստներում—Վելիկօկնեաժեսկայա փ., № 37 (Աւշարօվի գործարանի դիմաց) և Կօլօնիյսկայա № 5.—ստացված է Սանահինից, Սագխլուից և ուրիշ տեղերից մեծ քանակութեամբ մաքուր բոխի և ուրիշ տեսակների վառելափայտ: Նաև ամեն տեսակի տախտակեղէն, մեքենայով խերխած: Կաղնի փայտերի մեծ պատրաստութիւն ունենք: Փայտի դարսուածքը խիտ է և գները առհասարակ հանրամատչելի:

(կ. չ.) 3—1

Մի փորձառու վարժուհի

պատրաստում է աշակերտներ և աշակերտուհիներ միջնակարգ դպրոցների ստորին դասարանների համար բոլոր առարկաներից. կարելի է և առանձին-առանձին:

Տալիս է նոյնպէս երաժշտութեան սկզբնական դասեր: Կարող է օգնել կրկնողութիւններին:

Հասցէն՝ Սօլօլակսկայա փողոց տ. № 8, բնակարան № 4.

(չ. կ. հ. կ.) 4—4

ԲԺԻՇԿ

Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ

Ներքին և երեխայոց հիւանդութիւններ, առանձնապէս ստամոքսի և աղիքների հիւանդութիւններ:

Հիւանդների ընդունելութիւնը { 12—1 առաւօտեան, 5—6 երեկոյեան

Միքայէլեան փող., № 36, տ. Ծավճանիձէի:

100—37

УГОЛЬ

КУЗНЕЧНЫЙ, ПАРОВИЧНЫЙ, ПЛАМЕН., АНТРАЦИТЪ, КОКСЪ.

ЦѢНЫ ОПТОВЫЯ.

А. БРАУХЛИ, Харьковъ.

(ш. о.) 52—34

ԺԱՄԱՑՈՅՑ KAVALIER

Ընդառաջելով գնողների ցանկութեան ունենալ ճիշտ և իսկական ժամացոյց էժան գնով, մենք վճռեցինք տալ 3 ր. 95 կ.-ով տղամարդկանց բաց տափակ ժամացոյց «KAVALIER», վերջին կատարելագործութիւններով ժամացոյցային մեխանիզմի մէջ: Կորպուսը փայլուն մուգ կապոյտ գոյնի է: Ցիֆերբլատը մետաղական ոսկեզօծված կամ արծաթազօծված: Սլաքների ուղղութիւնը՝ գլխի վրա: Ընթացքը՝ խնամքով ստուգված, որի մասին տրվում է երաշխաւորութիւն:

Պատուէրները կատարվում են անմիջապէս պահանջը ստանալուց յետոյ:

Առաքման համար վերցվում է գնողներից { Եւրօպական Ռուսաստան 50 կոպ., իսկ Ասիական » 75 կոպ.

Պատուէրները ուղարկել՝ Торговому дому

Московскій Центральный Складъ Часовъ.

Москва, д. Виноградова № 126.

Յ. Գ.—Կանխավճար ուղարկողներին, դրամով կամ մարկաներով, ձրի տրըվում է ժամացոյցի շղթայ տղամարդի կամ կնոջ:

(հ. կ.) 30—26

Լ. Լեալէճի լաբօրատօրիայի Օրլէան քաղաքում (Ֆրանսիա)

ԵՕԴԻՐԻՆ ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԴԷՇԱՆԻ

(Iodhyrinc du d-r Decshamp)

ՇԱՏ ԸՆԴՈՒՆՎԱԾ ՄԻՋՈՑ

ՉԱՂԱՆԱԼՈՒ ԴԷՄ

որ խորհուրդ են տալիս բժիշկները, փառաւոր հետևանքներով: Բժշկապետ Դէշանի Եօդիրինը նշանաւոր միջոց է համարվում չաղութեան դէմ. Նրա աջող ներգործութիւնը նկատվում է հէնց բժշկութեան սկզբում:

Բժշկապետ Դէշանի Եօդիրինը բոլորովին անվնաս է օրգանիզմի համար: Հեռացնում է չաղութիւնը ստուգամաբար, շատ կարճ ժամանակամիջոցում: Արկղիկի գինը, որ պարունակում է 60 դեղհատներ, արժէ 4 ր. 25 կոպ.: Ծախվում է բոլոր դեղատներում և դեղատնային խանութներում:

Ընդհանուր ներկայացուցչութիւնը Ռուսաստանում

Торговый домъ ЛЮКСЕМБУРГЪ и К-о Варшава. Журавья 40.

(19, 29, 9, 19) 36051 4—4

ՄՕԴԱՅԻՆ, ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ, ՃՔԵՂ

ԵՒ ՍՏՈՒԳՎԱԾ ժամացոյց է միայն պատենտ ունեցող մեր Rococo вѣрно I-ый сортъ ժամացոյցը:

Այդ ժամացոյցը տղամարդու է, բաց, անկերային, բաց մայատնիկով, իսկական նիկելեայ մեխանիզմով, ոսկեզօծ ցիֆերբլատով, ընթացքը քարերի վրա, լարելը առանց բանալիի՝ 40 ժամը մի անգամ: Ժամացոյցի կորպուսը բոլորովին տափակ է, մետաղից, հին արծաթի նման քանդակագործված գանազան նկարներով (տես նկարը): Երբեք չէ կորցնում իր նախկին տեսքը: Շնորհիւ մեծ քանակութեամբ սպառվելուն, մենք յարմարութիւն ունենք վաճառել ամենաէժան գնով, միայն 4 ր. 50 կոպ., իսկ 2 հատը—8 րուբ.: Այդ տեսակ կանացի ժամացոյց (առանց բաց մայատնիկի)—5 ր. 25 կ., իսկ 2 հատը—10 ր.:

Մեր խորհուրդը.—Բերել տուէք միայն «Rococo вѣрно 1-ый сортъ» ժամացոյցը և դուք միզանից ընդմիշտ շնորհակալ կը լինէք: Ժամացոյցը ուղարկում եմ մինչև րոպէները ստուգելուց յետոյ, վերադիր վճարով և առանց կանխավճարի, 6 տարվայ երաշխաւորութեամբ: Ճանապարհածախքը մինչև 4 հատի համար 40 կ. (Սիբիր՝ 75 կ.): Նորաձև ոսկուց կարճ շղթայ՝ հատը 75 կ. և 1 ր. 50 կ., երկար շղթայ՝ 2 ր. 50 կ. և 3 ր. 50 կ.: Հասցէագրել՝ И. Штрумфельдъ, Варшава, Св. Креста, № 189.

Թղթակցութիւնները ռուսերէն և հայերէն լեզուներով:

14—3

„ՊՐՕՎՕԴՆԻԿ“

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌԻԳԱՅՈՒՄ

ФАБРИЧ. КЛЕЙМО Т. Р. Ф. З. Р. Т. ПРОВОДНИКЪ РИГА

1888

АНԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՖԱԲՐԻԿԱՅԻՆ ՊԱՀԵՍՏ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

Սօլօլակսկայա փող., № 4.

Առաջարկում է մեծաքանակ եւ հատով

Կառքերի համար ռէզինի շիներ.
Աւտոմօբիլների համար պնէվմատիկ շիներ «ԱԼՄԱԶ» (կարմիր).
Վելօսիպեդների համար պնէվմատիկ շիներ.
Աւտոմօբիլ-օմնիբուսների համար խիտ-ռէզինի շիներ.

«ՊՐՕՎՕԴՆԻԿ» ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ արդիւնաբերած շիները երկար տարիների ընթացքում ճանաչված են իբրև առաջնակարգ և բարձր են կանգնած արտասահմանեան ամենալաւ ֆաբրիկաների շիներից, որի համար վկայում է ոչ միայն նրանց վերաբերմամբ եղած խոշոր պահանջը Ռուսաստանի սահմաններում, այլ և գլխաւորաբար մեծ քանակութեամբ արտասահման արտահանելը:

Համաշխարհային աշխարհի ամենալաւ

ԿՐԿՆԱԿՕՃԻԿՆԵՐԻ „ՊՐՕՎՕԴՆԻԿ“

(№ 3) 25—1